

بخش ویژه «سیدالشهدای مقاومت»

بخش «سیدالشهدای مقاومت» با محوریت مصائب مردم مظلوم منطقه، ایستادگی و پیروزی‌های مردمی، مسائل محور مقاومت و نقش شهید شهید قاسم سلیمانی در مقاومت، بیداری و روش‌نگری مردم منطقه و دیگر کشورهای جهان در شانزدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم مقاومت برگزار می‌شود.

چرا سینمای ایران سراغی از شهدای ادیان توحیدی و حضور رزمنده‌های غیرمسلمان در جبهه نمی‌گیرد؟

گزارش اقلیت

تشییع پیکر هراج هاگوپیان از شهدای ارمنه که به تازگی در اصفهان برگزار شد، بار دیگر بحث حضور جوانان غیوری از جامعه ارمنه کشور و دیگر اقلیت‌های مذهبی را در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل در دوران هشت سال دفاع مقدس مطرح کرد که در این نبرد قهرمانانه کنار جوانان مسلمان جنگیدند و شهید، جانباز یا به اسارت گرفته شدند. اما سینمای ایران چقدر این حضورهای همدلانه و فداکارانه و مبتنی بر وحدت را در فیلم‌ها به تصویر کشید؟ با نگاهی اجمالی سهم سینمای ایران در به‌تصویرکشیدن رشادت‌های شهدای ادیان توحیدی تقریباً هیچ است؛ اتفاقی که به نظر می‌رسد باید با تأمل بیشتری به آن نگاه شود.

امید رحمانی

جام جم

توجه رهبر انقلاب به خانواده شهدای اقلیت

حضور رهبر انقلاب در خانه شهید و پرت آزار

رهبر انقلاب در عادت پسندیده و همیشگی دیدار با خانواده‌های شهدا از حضور در خانه شهدای اقلیت‌های دینی هم غافل نیستند و اتفاقاً این بخش از حضورها و دیدارها در سال‌های مختلف، حلاوت خاصی هم دارد و به حضورهایی پر حس و حال و ویژه تبدیل می‌شود. گاهی این دیدارها در شب کریسمس اتفاق افتاده و شیرینی مواجهه با رهبر انقلاب را برای خانواده‌های شهدای مسیحی بیشتر کرده است. به عنوان مثال حضور رهبر معظم انقلاب در خانه شهید روبرت لازار از این نوع بود؛ مادر این شهید آشوری در این دیدار خجالت‌زده به رهبر گفت: «خانم کوچک است...» که آقائی گذارند شرمندگی مادر ادامه پیدا کند: «دل باید بزرگ باشد. وقتی انسان هدف داشته باشد، هرجا باشد خوب است.»

یکی دیگر از مصادیق این توجهات به خانواده شهدای اقلیت‌های دینی، حضور سرزده رهبر انقلاب در خانه شهید آرمن اودسیان و هم‌صحبتی با پدر و مادر این شهید بود. چنین دیدارها و حضورهایی به‌خوبی بیانگر توجه رهبر انقلاب و قدردانی از همراهی اقلیت‌های دینی با انقلاب و دفاع مقدس و مقاومت است و می‌تواند چراغ راه فعالان عرصه ادبیات و سینما برای خلق آثاری در این زمینه باشد.

تعلق خاطر وحدت‌بخش

کشور ما همانگونه که در گستره تاریخ، ترکیبی از اقوام و خرده‌فرهنگ‌ها بوده، نخستین ملت و دولت نیز در طول تاریخ به حساب می‌آید که با وجود جداشدن بخش‌هایی از خاک اصلی گستره تمدن ایرانی طی سال‌ها، اما بسیاری از ایرانیان صرف‌نظر از قوم و آیین خود همواره به سرزمینی که در آن زندگی می‌کنند، احساس تعلق دارند و به همین دلیل ایران در این زمینه شاهد حرکت‌های بلندى در مسیر تاریخ بوده است. انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس نیز میراث فرهنگی و سیاسی گرانبهایی است که توسط تمام اقوام و اقلیت‌های دینی خلق شد و همه آنها (اعم از آذری، کرد، بلوچ، عرب، ترکمن و...) و نیز هموطنان مسیحی، زرتشتی و کلیمی با تأثیرپذیری از همان عوامل (ایرانی و اسلامی بودن) درخلق آن نقش محوری داشتند. جمهوری اسلامی ایران کشوری با قومیت‌های متنوع است. مشارکت ارمنیان در جنگ تحمیلی و دوران هشت‌ساله دفاع مقدس منحصر به جانبازی رزمندگان و ازخودگذشتگی جوانان ارمنی نبوده است. تقریباً همه اقشار جامعه ارمنی با استقبال از فراخوان شوراى خليفه‌گرى در مراکز تهران، تبريز و اصفهان و پاسخ به ندای وجدان به پشتیبانی از عملیات خطوط مقدم جبهه‌ها برخاستند. شورای خلیفه‌گری تهران و در رأس آن شادروان اسقف اعظم آرداک مانوکیان، خلیفه وقت جامعه ارمنی تهران و شمال ایران با تلاش پیگیر برای جذب کمک‌های مردمی و سازماندهی امور برای پیشگیری از اتلاف منابع تلاش شبانه‌روزی می‌کردند.

اما اگر ببرسیم چقدر از این مشارکت‌ها در قالب قصه‌ها و فیلم‌های سینمایی مطرح شده، جواب قانع‌کننده‌ای نخواهیم یافت. این یکی از آن مسیرهای پرشماری است که سینمای جنگ و دفاع مقدس ما هنوز در آن قدم نگذاشته؛ درحالی‌که روایت قصه‌های سینمایی جذاب دراین خصوص هم بخشی از آن کم‌کاری‌ها را جبران می‌کند و هم زوایای ناگفته‌ای از مقاومت و جنگ تحمیلی را به تصویر می‌کشد که قطعاً جذابیت‌هایی برای مخاطبان سینمایی خواهد داشت.

سینما و شهدای ارمنه

جامعه ارمنه کشور در هشت سال دفاع مقدس ۷۴ شهید نظامی و غیر نظامی داشته که پیکر چهار نفر از آنها هنوز مفقود است و ۱۴۳ جانباز و آزاده تقدیم میهن و انقلاب اسلامی کرده‌اند. سینمای ایران با وجود آن‌که در طول سال‌های دوران دفاع مقدس و پس از آن همواره تصویرگر رشادت‌های فرزندان این سرزمین بوده و در سینمای مستند و داستانی مخاطب را با روایت‌های مختلف آشنا کرده است، اما در زمینه ساخت آثاری درباره شهدای اقلیت به خصوص شهدای ارمنه تصویر مشخص و ماندگاری ندارد. عمده تلاش‌های سینمای ایران گاهی در حد ایده مانده و گاهی با وجود ارائه ایده‌های مختلف سعی در خلق پروژه‌هایی برای ساخت پرتره‌های مستند از شهدای ادیان توحیدی داشته، اما این تلاش‌ها در همان ایده متوقف شده و خروجی چشمگیری نداشته است. به عنوان مثال در یکی از تلاش‌های بنیاد شهید و امور ایثارگران قرار بود خاطرات ۷۸ شهید ادیان توحیدی تولید و عرضه شود که هیچ وقت این اتفاق جلوه بیرونی نداشت. سهم ارمنه و اقلیت‌های دینی از سینمای دفاع مقدس تا امروز دو سه فیلم سینمایی و دو سه فیلم مستند است و مجموع این آثار، تعدادشان به ۱۰ فیلم هم نمی‌رسد.

منابعی معتبر برای روایت‌های تصویری

اگر بهانه کم‌کاری در این زمینه، توجیهاتی چون نبود پشتوانه ادبیاتی باشد به هیچ‌وجه دلیلی پذیرفته نیست چون در زمینه جنگ تحمیلی و مشارکت ارمنیان در دوران دفاع مقدس کتاب‌هایی تالیف و منتشرشده که می‌تواند دستمایه مناسبی برای ساخت فیلم‌هایی با موضوع رشادت‌های غیور مردان و شیرزان اقلیت‌های دینی در دوران هشت سال دفاع مقدس باشد. شاید مهم‌ترین کتاب‌هایی که در این زمینه به چاپ رسیده است، «گل مریم» و «جنگ تحمیلی هشت ساله و ارمنه ایران» است که دو نمونه قابل اعتنا برای ساخت فیلم‌هایی در این زمینه است.

کتاب گل مریم که به بررسی نقش ارمنه ایران در هشت سال دفاع مقدس می‌پردازد، تألیف دکتر آرمان بوداغیانس از انتشارات نسیم حیات با همکاری صریر (وابسته به مؤسسه حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس) در قم سال ۱۳۸۵ تالیف و منتشر شده است.

در بخش اول این مجموعه به روابط نظامی دو سه هزار ساله ارمنیان با دیگر اقوام ایرانی در محدوده اقوام هم‌خانواده آریایی می‌پردازد. در بخش‌های دیگر ابتدا به صورت فشرده و اجمالی به شرکت ارمنیان در جنگ تحمیلی پرداخته شده و سپس به روش دایره المعارف به شهدا، سربازان مفقودالآثر، آزادگان و جانبازان اشاره شده است.

بخش دیگری با عنوان «ارمنه در جنگ تحمیلی»، حضور ارمنیان در انقلاب اسلامی از دیدگاه جهان بینی دینی و ماهوی حادثه‌ای بزرگ شمرده شده است.

در بخش‌های دیگر کتاب فهرست شهیدان نظامی و غیر نظامی ارمنی، همراه با عکس و تاریخ تولد و شهادت، فهرست سربازان مفقودالآثر، آزادگان و جانبازان ارمنی، همچنین خاطرات افراد خانواده، نزدیکان و هم‌زمان بسیاری از شهیدان و خاطرات دوران اسارت آزادگان آورده شده است.

کتاب گل مریم مجموعه‌ای است ارزشمند که با استناد بر منابع معتبر تالیف شده و به خوبی نمایانگر حضور و نقش ارمنیان در انقلاب اسلامی و

به گزارش جام جم، فیلمسازان و نویسندگان می‌توانند آثار خود را با سه محور تبیین ابعاد مختلف شخصیت شهید سلیمانی به عنوان الگوی مقاومت و بیداری اسلامی، تبیین سجایای اخلاقی، دلاوری‌ها، رشادت‌ها و حماسه‌های شهدای محور مقاومت و همچنین تبیین سجایای اخلاقی، دلاوری‌ها، رشادت‌ها و حماسه‌های

مهابت نصیرپور در فیلم «اسوئیراپ» نقش مادر یک شهید زرتشتی را بازی می‌کند.

جنگ تحمیلی است. این کتاب یادنامه جامع شهیدان، جانبازان و سربازان مفقودالآثر ارمنی و گواه راستین فداکاری‌ها و جانفشانی‌های جوانان ارمنی در کنار برادران مسلمان خود در جبهه‌های نبرد است.

کتاب «جنگ تحمیلی هشت ساله و ارمنه ایران»، تألیف اسکندر اسکندریان با بازنویسی و تدوین نورهایر شاه نظریان، ترجمه گارون سرکیسیان (از ارمنی به فارسی)، نشر بنیاد انتشاراتی خلیفه گری ارمنه تهران در سال ۱۳۸۶ منتشر شده است.

این کتاب به ابتکار و همت زنده یاد اسکندر اسکندریان (۱۳۲۹-۱۹۹۸م)، نماینده شورای خلیفه‌گری ارمنیان تهران در ستاد کمک رسانی شورای خلیفه گری ارمنه به رشته تحریر در آمده است.

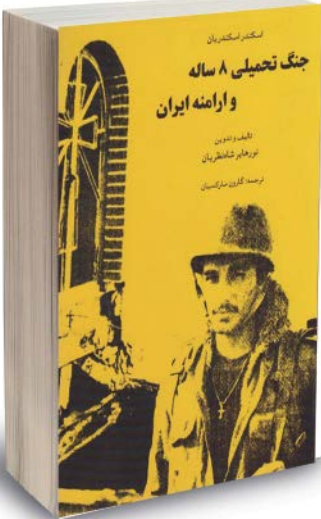
اسکندر اسکندریان فعال و خدمتگزار ملی و اجتماعی، عضو مجمع نمایندگان جامعه ارمنی و عضو شورای خلیفه گری تهران در سال‌های جنگ هشت ساله ایران و عراق بود. او وظیفه خطیر سرپرستی گروه‌های صنعتگر اعزامی به مناطق جنگی را به عهده داشت و بارها همراه این گروه‌ها در منطقه حضور یافته بود.

اسکندریان براساس یادداشت‌های روزانه خود و با جمع آوری مطالب، گزارش‌ها، عکس‌ها و فیلم‌های گوناگون به نگارش مشارکت ارمنیان در جنگ تحمیلی پرداخته است.

فصلی از این کتاب به زندگی نامه شهیدان، مجروحان، آزادگان و جانبازان ارمنی در جنگ تحمیلی اختصاص یافته و اسامی سربازان مجروح و مفقودالآثر و مجروحان غیر نظامی در دوره انقلاب و جنگ تحمیلی نیز آورده شده است.

کتاب جنگ تحمیلی هشت ساله و ارمنه ایران، دربرگیرنده وقایع دوره‌ای بحرانی از تاریخ کشور و انقلاب اسلامی ایران و بخشی از تاریخ ارمنیان ایران است که با امعان نظر فراوان نوشته شده و با توجه به حضور و فعالیت نویسنده در شورای خلیفه گری وقت و ستاد کمک رسانی به جبهه‌های جنگ از دقت و درستی قابل تصمین برخوردار است.

این کتاب نیز مجموعه‌ای است ارزشمند از تلاش‌های جامعه ارمنیان ایران در سال‌های جنگ تحمیلی و جانفشانی‌های جوانان ارمنی در جبهه‌های نبرد که برای نسل‌های آینده به یادگار خواهد ماند.

از زمین تا بهشت

به جز واهیک، یک مستند تلویزیونی دیگر را هم درباره شهدای ارمنی به یاد داریم؛ مجموعه، «اقسمتی» از زمین تا بهشت» به کارگردانی الهام چرخنده و به تهیه‌کنندگی مهدی مطهرکه با محوریت شهدای اقلیت در خانه مستند انقلاب اسلامی تولید شد. چرخنده در مصاحبه‌ای درباره این مجموعه گفته بود: «هدف از ساخت این مجموعه این است که با زبان هنر بتوانیم شهدایی را معرفی کنیم که شاید تا امروز کمتر به مردم معرفی شده باشند.»

سرو زیر آب

فیلم «سرو زیر آب» به کارگردانی محمدعلی باشه‌آهنگر نیز از معدود آثار سینمایی است که تاکنون پیرامون شهدای گمنام اقلیت‌های دینی ساخته شده است. باشه‌آهنگر، کارگردانی که نگاه خاص و متفاوتی به سینمای جنگ و دفاع مقدس دارد، در فیلم سرو زیر آب هم بار دیگر از زاویه‌ای متفاوت و کمتر پرداخته شده، داستانی را در بستر جبهه و جنگ روایت کرد و به یک خانواده شهید زرتشتی پرداخت. جهانپخش کرامت (بابک حمیدیان) عضو ستاد معراج شهدا، به شیوه خود و نیت خیرولی روالی خلاف قاعده، آثار و بقایای شهدای گمنام را برای ایجاد امید و آرامش به خانواده‌های چشم انتظار رزمندگان می‌دهد. با پیدا شدن خانواده یکی از شهدایی که کرامت جابه‌جا کرده است، برای کشف حقیقت تا مرز رسیدن به ساحل قرار و آرامش برای خانواده‌های شهدا و اعضای ستاد معراج شهدا، سفری مادی و معنوی آغاز می‌شود که از میان باورها و آیین‌های شیعی اسلامی و زرتشتی می‌گذرد.

دیدار با صلیب طلایی

فیلم‌های «صلیب طلایی» به کارگردانی عبدا... باکیده و دیدار به کارگردانی محمدرضا هنرمند از معدود آثاری هستند که به حضور اقلیت‌های دینی در جبهه می‌پردازند. فیلم اول که درگیری نیروهای ایرانی و عراقی را در یک عملیات روایت می‌کند، بیشتر حال و هوایی اکشن دارد. در میان سربازان ایرانی، رزمنده‌ای جوان و مسیحی به نام داوید هم حضوری موثر و تعیین‌کننده در قصه دارد. در فیلم «دیدار» هم که قصه عاشقانه جوانی مسلمان و دختری مسیحی را در فضایی دفاع مقدسی روایت می‌کند، به حضور رزمنده‌های مسیحی در جبهه‌های جنگ تحمیلی اشاره می‌شود.

نمایی از فیلم «صلیب طلایی» که به حضور رزمندگان مسیحی در جبهه اشاره دارد